

Werkgelegenheidsplan en krachtlijnen voor het Investeringsplan (WIP)

Meer duurzame werkgelegenheid in een vernieuwende economie

Preambule

Vlaanderen bevindt zich op een keerpunt

In opdracht van de Minister-president van de Vlaamse regering heeft de SERV de impact van de financiële en economische crisis op Vlaanderen en België onderzocht. De mate waarin de economische bedrijvigheid in het afgelopen jaar is afgekald heeft zijn gelijke niet in de voorbije decennia. In het bijzonder wordt de industrie getroffen. De negatieve impact van de zwakke economische prestaties op de arbeidsmarkt is manifest alarmerend (forse plotse daling van werkaanbiedingen, dito stijging van werkloosheid). Het aantal faillissementen steeg sterk, de investeringen daalden, evenals het aantal opgestarte bedrijven. Ook de buitenlandse investeringen bleven achter. Bovendien is het duidelijk dat de negatieve impact op de arbeidsmarkt en ook op de overheidsfinanciën zich ook in de nabije en verdere toekomst zal laten voelen¹.

De "*sense of urgency*" is meer dan ooit gewettigd.

Niet alleen de huidige sociaaleconomische crisis maar ook uitdagingen als klimaatverandering, het energievraagstuk, vergrijzing, migratie, wijzigende gezinspatronen, ontgroening en voortschrijdende globalisering dwingen nieuwe wegen te bewandelen.

De noodzakelijke, krachtige impuls van het Vlaamse herstelplan (november 2008) dient verder gezet om verdere scheuren in de fundamenten van het sociaal en het economisch weefsel te voorkomen. Het ondersteunen van de fundamenten volstaat echter niet meer om op langere termijn duurzame werkgelegenheid, duurzame economie en kenniseconomie te creëren. De fundamenten dienen daartoe dringend vernieuwd. Het structuurondersteunend beleid dient vanaf nu gepaard te gaan met een transitiebeleid dat Vlaanderen stapsgewijs en planmatig begeleidt naar een vernieuwende en toekomstgerichte economie: een economie waarin voor alle sectoren en segmenten duurzame ontwikkeling, innovatie, onderzoek en ontwikkeling, creativiteit en

¹ Zie voor een diepgaandere analyse : Impact van de financiële en economische crisis op Vlaanderen en België, SERV, 25/09/09, www.serv.be

ondernemerschap, talent- en competentieontwikkeling sleutelwoorden vormen tot economische groei en duurzame werkgelegenheidscreatie.

Meer duurzame werkgelegenheid en meer kansen voor ondernemerschap binnen een innovatiegedreven, competitieve en duurzame kennismaatschappij zijn topprioriteiten voor de Vlaamse sociale partner en de Vlaamse regering.

De doelstellingen van het Pact 2020 zijn hierop gericht:

- De *competitiviteit* van de Vlaamse economie met focus op *duurzame groei en werkgelegenheid* door meer *innovatie* en meer *ondernemerschap*. Beide aspecten zijn bovendien onlosmakelijk met elkaar verbonden: ondernemersdynamiek is onmisbaar voor de omzetting van nieuwe kennis in economische groei, jobcreatie en welvaart. Enkel op deze manier blijven *sociale, maatschappelijke en ecologische doelstellingen* haalbaar. Meer en beter (internationaal) ondernemerschap ondermeer via promotie, vorming, begeleiding en ondersteuning van nieuwe ondernemers, open innovatie en de valorisatie van onderzoeksresultaten, optimale afstemming onderwijs-onderzoek en innovatie, een topinfrastructuur, een krachtig en activerend arbeidsmarkt- en competentiebeleid, een hoge werkzaamheidsgraad en werkbaarheidsgraad en een efficiënt en doeltreffend bestuur (ondermeer administratieve lastenverlaging en versnellen van procedures) zijn noodzakelijke randvoorwaarden ter versterking van de competitiviteit.
- *De bevordering van investeringen* in strategische domeinen om een gepast antwoord te bieden op grote maatschappelijke uitdagingen, zoals de vergrijzing, armoede, het energievraagstuk, de globalisering en de klimaatverandering. Bestaande en nieuwe speerpuntclusters van wereldklasse, ondermeer in nieuwe en toekomstgerichte industriële sectoren, de welzijns- en gezondheidssector (verwitting), en de milieu- en energiesector (vergroening), bieden kansen voor ondernemerschap, voor traditionele en nieuwe sectoren, voor sociale economie stimuleren ondernemingsinvesteringen, verhogen het concurrentievermogen en innovatiepotentieel van Vlaanderen en leveren een cruciale bijdrage tot duurzame ontwikkeling, werkgelegenheid en economische groei
- *Het nastreven van leefkwaliteit* van hoog niveau, ondermeer door de bevordering van sociale cohesie en inclusie waarbij mensen uit alle maatschappelijke geledingen, kansengroepen op de arbeidsmarkt (allochtonen, personen met een arbeidshandicap, laaggeschoolden en 50+ers) en in het bijzonder kwetsbare groepen (mensen in armoede, werkzoekenden met medische, mentale, psychische en psychiatrische problemen – MMPP, alleenstaande ouders, laaggeletterden, gefailleerden en oud- en nieuwkomers) de nodige aandacht en kansen krijgen en kunnen nemen om zich te ontwikkelen en te integreren in de samenleving. De arbeidsmarktintegratie van deze kwetsbare groepen is hiertoe een middel maar tegelijkertijd een noodzaak vanuit het arbeidsmarktperspectief op middenlange termijn. Elk talent moet hierbij aan bod kunnen komen.

Het referentiekader van het Pact 2020 werd door de sociale partners geconcretiseerd in het SERV-werkstuk "stapstenen voor de nieuwe Vlaamse regering"² (10 juni 2009). De Vlaamse sociale partners herbevestigen hierbij de daarin uitgetekende kwantitatieve/kwalitatieve **groeipaden** voor de periode 2010-2014 die moeten leiden tot:

- een competitieve en duurzame economie
- meer mensen aan de slag, in meer werkbare jobs en in gemiddeld langere loopbanen
- levenskwaliteit van hoog niveau
- een efficiënt bestuur

Dit werkgelegenheidsplan en de krachtlijnen voor het investeringsplan situeren zich binnen het regeerakkoord 2009-2014, dat gebaseerd is op o.a. het Pact 2020 en Vlaanderen in Actie. Dit werkgelegenheidsplan en de krachtlijnen voor het investeringsplan reiken een aantal bouwstenen aan om de realisatie van de uitgezette groeipaden te versterken o.m. op sectoraal niveau via de convenanten en de ronde tafels.

In het werkgelegenheidsplan en de krachtlijnen voor het investeringsplan ligt de focus op 2010 en lopen de acties door in 2011 waardoor wordt ingespeeld op de langetermijn-uitdagingen. De sociale partners en de Vlaamse regering engageren zich om het werkgelegenheids- en investeringsplan in zijn uitvoering te **evalueren** aan de hand van periodieke rapportages waartoe de Vlaamse regering instaat, via overleg in VESOC. Dit plan zal ten gepaste tijde worden geactualiseerd een eerste maal voor het einde van 2010 met het oog op afspraken voor 2011-2012 en vervolgens voor 2013-2014.

De transitie naar een vernieuwende economie vergt een **geïntegreerde benadering van het werkgelegenheids- en de krachtlijnen van het investeringsbeleid**. Dit wordt gerealiseerd door de linken tussen het werkgelegenheids- en investeringsluik centraal te stellen.

Het voorliggende *werkgelegenheidsplan* wil de strijd tegen de negatieve impact op de werkgelegenheid voortzetten en opvoeren. Het bevorderen en vrijwaren van de kansen op werk voor jongeren, ouderen, kansengroepen en kwetsbare werknemers w.o. personen in armoede staat daarbij centraal. Het heeft de ambitie om de bestaande en nieuwe arbeidsmarktmaatregelen maximaal te laten renderen in functie van de zwaktes en sterktes van de Vlaamse arbeidsmarkt. Hiermee beoogt het plan de Vlaamse arbeidsmarkt voor te bereiden en klaar te stomen op de overgang naar de vernieuwende economie. Het ligt voor de hand dat, naarmate het

² www.serv.be

transformatieproces van de Vlaamse economie zal vorderen, de arbeidsmarktmaatregelen hierop – ook proactief - zullen inspelen, zodat de Vlaamse arbeidsmarkt flexibel, kwalitatief en kwantitatief kan voldoen en beantwoorden aan de behoeften van de vernieuwende economie, waarbij elk talent een kans moet krijgen, ook de kwetsbare groepen.

De voorgestelde krachtlijnen voor het **investeringsplan** willen inhaken op de huidige economische crisis via gerichte initiatieven op korte termijn, en willen structurele ingrepen naar voor schuiven om de transitie naar een toekomstgerichte economie en kenniseconomie mogelijk te maken. De uitbouw van de vergroening en de verwitting van de Vlaamse economie zijn hierbij belangrijke bakens evenals het versterken van het vernieuwingspotentieel van de industrie. De Vlaamse regering en de sociale partners situeren hun voorstellen op het vlak van werkgelegenheid en investeringen uiteraard binnen de bevoegdheden die binnen deze domeinen eigen zijn aan Vlaanderen. De efficiëntie van het beleid is ook in deze gebaat met een meer homogene bevoegdheidsverdeling. Wanneer er bevoegdheidsoverdrachten plaatsvinden zullen die zo optimaal mogelijk ingeschakeld worden bij de implementatie van dit plan.

Het werkgelegenheidsplan

Het werkgelegenheidsplan zet in op vier speerpunten:

1. Verhogen werkzaamheidsgraad door faciliteren van het behoud van bestaande en creatie van nieuwe en duurzame tewerkstelling
2. Een maatpak voor iedere werkzoekende
3. Het versterken van de competenties van zowel werkenden als werkzoekenden
4. Het bouwen aan een preventief en proactief loopbaanbeleid

Doorheen deze vier speerpunten heeft het werkgelegenheidsplan aandacht voor de ondersteuning van de kansengroepen aangevuld met de kwetsbare groepen (zie verder) op de arbeidsmarkt en daarbuiten en voor het aanpakken van de knelpuntberoepen.

Om tegemoet te komen aan de urgente noden, omvat het werkgelegenheidsplan enerzijds acties die zo snel als mogelijk aangevat worden om reeds in 2010 (en de volgende jaren) een impact te hebben op de Vlaamse arbeidsmarkt ; anderzijds worden maatregelen opgenomen die het werkgelegenheidsbeleid voor de volgende jaren vorm geven.

1. VLAAMSE OVERBRUGGINGSPREMIE

- Het sensibiliseren van werkgevers en werknemers, in het bijzonder bij KMO's, betreffende het bestaan van de Vlaamse overbruggingspremie. Die premie stimuleert een collectieve tijdelijke arbeidstijdvermindering om tewerkstelling in ondernemingen in moeilijkheden te behouden. Een aangepaste invulling van 'onderneming in moeilijkheden' op basis van 20% productie-vermindering t.a.v. referentiejaar 2008 verruimt de groep van ondernemingen die van de maatregel gebruik kunnen maken. Het besluit betreffende de overbruggingspremie zal aangepast worden zodat ondernemingen die voldoen aan bovenstaand criterium een tweede verlenging van 6 maanden voor de toekenning van de overbruggingspremie tot uiterlijk eind 2010 kunnen krijgen.
- De maatregel wordt opengesteld voor het omkaderingspersoneel van de beschutte werkplaatsen.

We maken werk van een reconversieplan voor de beschutte werkplaatsen, hierbij maximaal gebruik makend van bestaande maatregelen.

- Werknemers met een laag inkomen die hun arbeidstijd verminderen via het federale stelsel van 'arbeidsduurvermindering door een bedrijfscao' komen nu niet in aanmerking voor een overbruggingspremie. Dit wordt weggewerkt door een aanpassing van het Vlaamse kader.
- Deze maatregel tot behoud van werkgelegenheid creëert een opportuniteit voor het versterken van competenties van de werknemers. Bij de sensibilisering omtrent de overbruggingspremie zal dan ook uitgebreid en automatisch de opleidingspremie onder de aandacht gebracht worden. De Vlaamse regering en de sociale partners engageren zich om het aantal overbruggers dat een opleiding volgt te verhogen. Hiertoe wordt de opleidingspremie ook opengesteld voor personen die maar een arbeidstijdvermindering hebben van 10%. Dit mag niet leiden tot een hoger inkomen dan het nettoloon. Om het competentieaspect bij tijdelijke onderbrekingen in de loopbaan te versterken wordt in samenwerking met bedrijven, publieke en private opleidings- en onderwijsverstrekkers een flexibel opleidingsaanbod georganiseerd.

2. DE INDIVIDUELE BEROEPSOPLEIDING (IBO)

- De IBO was de voorbije jaren een belangrijk instapkanaal. Binnen het kader van de beheersovereenkomst wordt in de schoot van de VDAB een realistisch groeipad uitgetekend met jaarlijks vastgestelde doelen.
- Er wordt een versoepeling van het stelsel voorzien. De versoepeling die een tijdelijke crisismaatregel is, houdt in dat de IBO vanaf heden ook gevolgd kan worden door een contract van bepaalde duur van één jaar daardoor worden de toepassingsmogelijkheden verruimd. De werkgever heeft de mogelijkheid een contract van onbepaalde duur of een contract van bepaalde duur aan te gaan. Een contract van onbepaalde duur is de regel. Voor de contracten van bepaalde duur na IBO bedraagt de looptijd één jaar. Wanneer een

contract van bepaalde duur aangeboden wordt, wordt aangegeven waarom dit het geval is. Na een opleiding en een contract van bepaalde duur volgt bij verlenging een contract van onbepaalde duur.

IBO's kunnen in de versoepelde formule afgesloten worden tot 31 december 2010. In het najaar van 2010 wordt een evaluatie gemaakt.

- De VDAB volgt de maatregel op, inclusief de invulling van de opleidingscomponent, en dit zowel op individueel vlak (competentiescan en opleidingsplan) als op Vlaams niveau (rapporten maken).
- De IBO wordt kwalitatief versterkt. Zo moet de competentieversterking betrekking hebben op het drieluik "beroepstechnisch en/of taalverwerving en/of attitude". Voor elk van deze drie pijlers wordt in het opleidingsplan (af te sluiten tussen werkgever en werknemer onder begeleiding van de IBO-consulent) waar relevant voor de functie, aangegeven wat de beginsituatie is, hoe de competentie versterkt zal worden en wat de einddoelstelling is. Veertien dagen na de aanvang van de opleiding is er een evaluatie door de IBO-consulent. Indien blijkt dat de samenwerking niet lukt, kan de opleiding worden stopgezet zonder gevolgen. Op het einde van de opleiding volgt een certificering door de IBO-consulent van de verworven competenties.
- Toeleiding naar het meest geschikte arbeidsmarktinstrument is een cruciaal aspect van de maatpak-aanpak. Dit betekent dat er meer werkzoekenden in het algemeen en meer werklozen uit de kwetsbare groepen in het bijzonder moeten worden toegeleid naar de activerende IBO.
- Wat de proefperiode bij een contract van onbepaalde duur betreft, wordt de praktijk zoals die vorm kreeg door de rechtspraak opgenomen in de IBO-regelgeving.
- We dragen zorg voor administratieve eenvoud bij de vernieuwing van het IBO-stelsel teneinde het groeipad, de versoepeling, de kwalitatieve versterking en de toeleiding niet in het gedrang te brengen.

- Onder voorbehoud van de uitkomst van de lopende discussie in de NAR over het statuut vragen de Vlaamse regering en de sociale partners om IBO voor leerlingen van 18-25 jaar uit het deeltijds onderwijs te optimaliseren.

- Aan de sectoren zal een oproep gedaan worden inzake de rol die ze kunnen spelen m.b.t. IBO :
 - Opleidingsnoden in de sector nagaan, in het bijzonder mbt de knelpuntvacatures en de beroepen van de toekomst;
 - Toeleiding IBO door de sectoren
 - De inschakeling van kansengroepen en kwetsbare groepen

3. 50+ers

- De sociale partners blijven ten volle de afspraken gemaakt in het akkoord "Samen op de bres voor 50+" onderschrijven en maken hiervoor gezamenlijk met de regering een concrete timing op.

- 50+ers zijn een kansengroep, zeker in deze crisistijd. Reden te meer om de huidige 50+-premie onverkort verder te zetten. Vertrekkende van het Vlaams akkoord 'Samen op de bres voor 50+' staat in de huidige arbeidsmarktconjunctuur de arbeidsmarktretentie van ouderen voorop. Het retentiebeleid kent als pijlers ondermeer het verhogen van de werkbaarheid en het versterken van de inzetbaarheid. Het krijgt vorm in de dagelijkse praktijk van het HR-beleid maar zal zowel als idee (via een sensibiliseringscampagne) als inzake de praktijk (via het aanbieden van de nodige instrumenten en de diversiteitsplannen) ondersteund worden vanuit de Vlaamse overheid en de Vlaamse sociale partners.

- Wat de retentie van 50+ers betreft, zal het ondersteuningsaanbod voor ondernemingen (zoals bv. werkplekscreening) in kaart gebracht en ontsloten worden. Sociale partners gaan na hoe ze ondernemingen kunnen stimuleren hier gebruik van te maken.

4. MAATPAKBELEID=KANSENBELEID

Ook en zeker in tijden van groeiende werkloosheid dient een sluitend maatpak voor elke werkzoekende gegarandeerd te worden. Dit betekent dat, in overeenstemming met de Europese richtsnoeren, alle werkzoekenden worden bereikt met een aanbod van bemiddeling, begeleiding en/of opleiding en dit volgens hun individuele noden.

- Concreet betekent de **maatpak-aanpak** dat de werkzoekende vanaf de dag van de inschrijving in een bemiddelingstraject wordt opgenomen. Dit houdt onder meer in dat de werkzoekende vacatures ontvangt via de automatische matching. De consulent kan via het instrument Jobindicator opvolgen hoeveel en welke vacatures de werkzoekende ontvangt en op welke hij ingaat. Via opvolging van de sollicitaties op afstand (mail, gsm) en/of via collectieve en/of individuele bemiddelingsacties (face to face contact) kan de consulent sneller dan voorheen inschatten welke ondersteuning de werkzoekende nodig heeft om aan het werk te geraken. De werkzoekende wordt dan ook sneller doorverwezen naar de juiste dienstverlening: competentieversterking, attitudetraining, taalopleiding, intensieve trajectbegeleiding. Zo verhogen de kansen op tewerkstelling. De termijnen die worden gehanteerd in de sluitende maatpak-aanpak zijn geen standaard 'opnamemomenten' zoals in het verleden maar wel ultieme toetsingstermijnen.
- Door de huidige conjunctuur dreigt een nieuwe generatie jongeren de aansluiting met de arbeidsmarkt te missen. Er moet vermeden worden dat de huidige werkloosheid voor deze jongeren leidt tot een blijvend probleem. Het **Jeugdwerkplan** is hierbij een essentieel instrument. De maatpak-aanpak in het Jeugdwerkplan betekent dat alle jongeren vanaf dag één in een bemiddelingstraject worden opgenomen. De jongeren die voldoende zelfredzaam zijn krijgen hierbij een virtuele opvolging. De jongeren die wel nood hebben aan intensieve begeleiding worden via een individuele trajectovereenkomst in een dergelijke begeleiding opgenomen. Dit gebeurt ten laatste (en automatisch) 6 maanden na de inschrijving, conform de Europese richtsnoeren.
- Ook de instromende werkzoekenden tussen **25 en 50 jaar** krijgen een maatpak aangemeten. De vernieuwde aanpak voor deze groep is gebaseerd op de methodiek van het Jeugdwerkplan. Dit houdt in dat alle werkzoekenden jonger dan 50 vanaf de eerste dag van de inschrijving opgenomen worden in een bemiddelingstraject. De begeleiding wordt toegespitst op de behoefte van de klant wat betekent dat enkel die werkzoekenden met een nood opgenomen via een individuele trajectovereenkomst worden in een intensief begeleidingstraject. Dit gebeurt ten laatste (en automatisch) na negen maand.

Voor de **50+ ers** verwijzen de sociale partners naar de afspraken in het akkoord "Samen op de bres voor 50+". Omwille van de crisis wordt momenteel geen uitbreiding voorzien naar de groep van 52+ maar wordt het begeleidingsaanbod van VDAB voor werkzoekende 50+ beter benut. De systematische benadering zal bij een positieve evaluatie stapsgewijs en rekening houdend met de economische conjunctuur uitgebreid worden naar alle 50+ers die instromen in de werkloosheid. De evaluatie start voorjaar 2010.

- **Actie DirecT** neemt werknemers die omwille van de crisis geen verlenging van een tijdelijk contract krijgen versneld op in de VDAB-aanpak. In 2010 wordt Actie-direcT verder gezet en ondersteund door werkgevers- en werknemersorganisaties en de VDAB. Zowel de sociale interventieadviseurs als de permanente tewerkstellingscellen hebben in deze een belangrijke signalerende rol.

- De oververtegenwoordiging van **de kansengroepen** (allochtonen, personen met een arbeidshandicap, laaggeschoolden en 50+ers) in de trajecten blijft noodzakelijk, net als het nastreven van een beter bereik in belangrijke arbeidsmarktinstrumenten zoals IBO, loopbaanbegeleiding, jobbeurzen, ...

- Een maatpak voor iedere werkzoekende vereist daarenboven een specifieke aanpak voor een aantal bijkomende **kwetsbare groepen**. Wat deze mensen verbindt is dat hun arbeidsmarktsituatie in sterke mate beïnvloed wordt door problemen op andere terreinen, o.a. op welzijnsvlak, op vlak van de gezinssituatie, de opleidingssituatie, financiële situatie, Dit vereist de nodige afstemming op het terrein tussen de arbeidsmarktorganisaties en deze andere domeinen. Dit geldt met name voor:
 - de **mensen in armoede** waarvoor in elke provincie op experimentele basis geïntegreerde werk-welzijnstrajecten op gezet worden;
 - de **werkzoekenden met medische, mentale, psychische en psychiatrische problemen (MMPP)** waarvoor het aantal activeringstrajecten uitgebreid wordt;
 - de **alleenstaande ouders**, waarvoor de randproblematiek in kaart gebracht wordt en op basis van buitenlandse voorbeelden een specifieke aanpak ontwikkeld wordt;
 - de **laaggeletterden**, waarvoor aansluitend bij de lopende afspraken met de centra voor basiseducatie er een extra capaciteit voor subscreening voorzien wordt;

- de **gefaillieerden**, waarvoor een specifieke aanpak ontwikkeld wordt.
 - van zodra de conjunctuur het toelaat zullen er ook maatregelen uitgewerkt worden voor **herintreders**.
 - anderstalige oud- en nieuwkomers met het oog op een vlotte doorstroom naar werk (o.a. via een sluitend aanbod inzake NT2)
 - arbeidszorgtrajecten die in het kader van de sociale economie zullen uitgevoerd worden zodra de conjunctuur het toelaat. Er wordt conform het regeerakkoord een nieuw beleidskader voorbereid.
- In grootsteden, centrumsteden en andere gemeentes waar een grote **concentratie** is van werkloosheid in het algemeen, en van werkloosheid van (allochtone) jongeren in het bijzonder en van mensen zonder papieren die geregulariseerd worden is maatwerk op zijn plaats. Dat betekent dat de implementatie van maatregelen en acties in rechtstreeks overleg moet gebeuren met de steden en de lokale sociale partners. De Vlaamse regering en sociale partners engageren zich om de implementatie van het duurzaam werkgelegenheidsplan in overleg met lokale besturen en subregio's uit te voeren. In het bijzonder betrekken we deze bij de relevante projectoproepen o.a. bij het formuleren van de regionale behoeftes in de oproep en bij de toewijzing van de projecten.
- De implementatie van het **rugzakprincipe**. Recht op ondersteuning, begeleiding en opleiding (op de werkvloer) moet kunnen meegaan met de gerechtigde wanneer hij of zij loopbaantransities maakt. De Vlaamse regering en de sociale partners engageren zich om het rugzakprincipe te concretiseren in de loop van 2010. Nog in 2010 wordt een specifieke projectoproep gelanceerd in het kader van ESF. Het toekennen van een rugzak moet onder meer mogelijk maken dat gespecialiseerde begeleiding (o.a. uit de sociale economie) in het regulier circuit kan worden ingezet.
- Het verder invoeren van de **matching tussen vraag en aanbod** op basis van competenties. Onder meer de implementatie van Competent en Mijn loopbaan zijn belangrijke stappen in dit proces dat ook moet leiden tot een reductie van de knelpuntberoepen. Bij de invulling van Competent zal prioriteit gegeven worden aan de knelpuntberoepen.
- De werking van **Jobkanaal** wordt uitgebreid naar de laaggeschoolden en de personen met een armoedeproblematiek. Dit vergt een specifieke aanpak en de nodige middelen.

- Het in het Vlaams Regeerakkoord voorziene groeipad voor **de sociale economie** wordt voor de volgende jaren (ook na 2010) vorm gegeven. In samenspraak met de betrokken sector wordt een realistisch groeipad uitgetekend. Dit groeipad gaat uit van een dubbele behoefte ; namelijk de nood van kwetsbare groepen die het verst verwijderd staan van de reguliere arbeidsmarkt en de invulling van specifieke maatschappelijke noden. Dit betekent evenwel niet dat deze behoeften niet ook via andere kanalen ingevuld kunnen worden. Alle sociale projecten zullen onder kwaliteitscriteria vallen. De sociale partners zullen afspraken maken met de betrokken sectoren van de sociale economie om de kwaliteitscriteria te evalueren en bij te sturen waar nodig. Er zullen tevens afspraken gemaakt worden omtrent de lokale inbedding.
- **Personen met een arbeidshandicap** ervaren heel wat drempels voor arbeidsmarktparticipatie. Rekening houdend met de bevindingen van het recente Viona-onderzoek naar inactiviteitsvallen zullen deze vallen aangepakt worden. Ook zullen de sociale partners werk maken van het verstrekken van eenduidige informatie over de gevolgen van het opnemen van een baan. Onzekerheid wegnemen is immers een belangrijke stap naar activering.
- Het optimaliseren van het vernieuwde **ondersteuningsapparaat voor personen met een arbeidshandicap en hun werkgevers**, dat in het kader van BBB werd geïmplementeerd in de schoot van de VDAB, wordt onverkort verdergezet. Dit geldt in het bijzonder voor de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP).
- **Activerend herstructureren**
We werken verder aan de kwaliteit van de begeleiding bij de herstructureringen, in het bijzonder door te werken aan de uitbouw van het certificeringsorgaan voor outplacement en door werk te maken van een warme overdracht naar vervolgtrajecten bij VDAB voor mensen die zonder werk de tewerkstellingscel verlaten. Verder zullen de principes van resultaatgerichte begeleiding en competentiebewust herstructureren uitgebouwd worden.
- **Voorkomen van langdurige werkloosheid.** We willen vermijden dat een groeiende groep van werklozen in de structurele langdurige werkloosheid terecht komt. Daarvoor wordt in overleg met de VDAB de best passende aanpak voor de werkzoekenden die tussen 1 en 2 jaar werkloos zijn uitgewerkt, rekening houdend met de sluitende aanpak en de

mogelijkheden op vlak van werkervaring. Het aanbod zal complementair zijn met de recent uitgewerkte federale aanwervingspremie voor werkzoekenden die tussen één en twee jaar werkzoekend zijn. In dit verband engageren de Vlaamse regering en sociale partners zich om de federale crisismaatregelen voor jongeren, ouderen en de groep van 1 tot 2 -jaar werkzoekend bekend te maken bij bedrijven via VDAB en hun eigen kanalen. De Vlaamse regering en sociale partners engageren zich eveneens om uiterlijk in juni 2010 gezamenlijk de effecten van deze maatregelen te bespreken in Vesoc, o.a. met betrekking tot de mogelijke verdringingseffecten ervan.

5. TOEKOMSTGERICHT COMPETENTIEBELEID

- Wil Vlaanderen uitgroeien tot een toonaangevende, innovatiegedreven kenniseconomie met een sterk ondernemerschap en een sterke internationale oriëntatie die op duurzame wijze welvaart creëert, dan zal het volop moeten inzetten op een toekomstgericht competentiebeleid. Sociale partners en de Vlaamse regering zijn ervan overtuigd dat het arbeidsmarktbeleid in **synergie** moet zijn met de noden van en de opties genomen in andere maatschappelijke domeinen zoals economie, welzijn, milieu, (innovatieve kenniseconomie, vergroening, verwitting, ...). We zoeken hier synergieën met het investeringsplan.
Voor meer en beter ondernemerschap moet Syntra Vlaanderen als regisseur een belangrijke rol opnemen.
- Aansluitend op lopend VIONA-onderzoek komt er een platform voor een **'Vlaams arbeidsmarktonderzoek van de toekomst'**. Dit behelst een gecoördineerde en gestructureerde verzameling van de informatie met betrekking tot de toekomstige arbeidsmarkt in Vlaanderen met het oog op ondermeer een proactieve detectie van knelpuntberoepen en "beroepen voor de toekomst". Het instrument Competent wordt hier waar mogelijk op afgestemd.
- Er wordt onmiddellijk werk gemaakt van een versterkt operationeel opleidings- en begeleidingsaanbod voor alle actoren gericht op **knelpuntberoepen** en "beroepen voor de

toekomst". Dit moet leiden tot meer capaciteit in en een kwalitatieve toeleiding naar opleiding en begeleiding enerzijds en bemiddeling anderzijds. Hiertoe organiseert VDAB-regie regionale en sectorale oproepen i.f.v. knelpuntberoepen en beroepen van de toekomst. Er wordt aansluiting gezocht naar cofinanciering. Prioriteit wordt gegeven aan intersectorale opleidingen en overbruggingstrajecten om in te spelen op transitie tussen sectoren.

- We willen ook via het onderwijsaanbod inspelen op de transformaties die onze economie ondergaat. In het technisch en het beroepssecundair onderwijs en in de professionele bachelors worden richtingen gecreëerd die 'technici voor de toekomst' naar de arbeidsmarkt leiden, met een degelijke bagage en opleidingen o.a. in groene technologie, duurzaam bouwen of nieuwe technieken in de zorg- en verpleegopleidingen. Via de samenwerking tussen onderwijs, in het bijzonder HBO en SenSe, VDAB, Syntra en sectoren kunnen we snel inspelen op de noden van de markt.
- Bepaalde maatregelen voor het behoud van tewerkstelling in ondernemingen bieden meteen ook een opportuniteit voor het **versterken van de competenties** van de werknemers. Omdat het tot op heden niet evident blijkt om dit ook in de praktijk te realiseren, zullen in het kader van het werkgelegenheidsplan volgende bijkomende stappen gezet worden:
 - Het verlengen van het openstellen van de VDAB-competentiecentra voor **de tijdelijk werklozen (arbeiders en bedienden)**, het vergroten van de bekendheid van deze maatregel en het zorgen voor een meer flexibel opleidingsaanbod aangepast aan de specifieke eigenheid van de situatie waarin deze werknemers verkeren.
 - Bij de overbruggingspremie meer aandacht voor de opleidingspremie (zie boven).
 - De voorgestelde maatregelen m.b.t. de individuele beroepsopleiding (zie boven).
 - Het creëren van de mogelijkheid om, als tijdelijke maatregel, ook bij deeltijds tijdskrediet een opleidingskrediet te ontvangen. Deze maatregel wordt in het najaar van 2010 geëvalueerd.
 - Om het competentieaspect van de overbruggingspremie te versterken dient in samenwerking met bedrijven een flexibel opleidingsaanbod georganiseerd te worden.
- De stijging van het voltijds engagement m.b.t. tot **leren en werken** wordt momenteel vooral gerealiseerd door middel van de brug- en de voortrajecten. Voor de sociale partners en de Vlaamse regering staat de werkcomponent voorop in leren en werken en staan brug- en

voortrajecten in functie van het komen tot een dergelijke werkcomponent. Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat er voldoende en voldoende kwalitatieve plaatsen zijn bij werkgevers, ook voor de minder sterke leerlingen. Concreet is er op korte termijn nood aan goede monitoring onder meer op het niveau van de scholen en de Syntra, het screeningsinstrument in de schoot van de VDAB, en een aanpassing van het statuut. De sectoren, de scholen en de Syntra worden ook opgeroepen om de goede praktijken uit te wisselen. In de nabije toekomst zal de SERV een evaluatie maken van het stelsel 'leren en werken'.

- De Competentieagenda (CA) bevatte een duidelijke doelstelling in verband met de **stages** voor leerkrachten. Het beperkte aantal gelopen stages tot op heden wijst er op dat er bijkomende inspanningen nodig zijn. In het kader van dit werkgelegenheidsplan zullen de barrières in kaart gebracht worden en wordt er nagegaan hoe het lopen van stages kan geïncentiveerd worden. De sociale partners blijven dus onverkort achter de doelstelling van de CA staan. Dit geldt trouwens voor alle engagementen betreffende de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt opgenomen in de CA (bv. het Beroepenhuis).
- Dit werkgelegenheidsplan bevestigt de **sectorconvenanten** als hefboom voor competentieontwikkeling en competentiebeleid in het bijzonder in deze periode van crisis. De sociale partners pleiten voor maximale rechtszekerheid voor de lopende convenanten. In afwachting van het vernieuwd kader worden de lopende convenanten voor 6 maanden verlengd. Voor de nieuwe sectoren die een convenant wensen af te sluiten worden de nodige middelen voorzien .
- Taalkennis is een belangrijke factor voor het functioneren op de arbeidsmarkt. Investeren in het **verwerven van taal** en dit o.m. via opleidingen Nederlands op de werkvloer en Nederlands op de opleidingsvloer en de taal-IBO blijft belangrijk.
- In het kader van het Pact 2020 stelden de sociale partners dat elke werknemer het recht heeft op een **persoonlijk ontwikkelingsplan (POP)** en de plicht heeft tot permanente ontwikkeling. In de loop van de volgende jaren wordt dit voor iedereen geïmplementeerd. Concreet betekent dit dat het POP-principe op een uniforme wijze geïntegreerd wordt in de bestaande arbeidsmarktinstrumenten zoals outplacement, loopbaanbegeleiding,

trajectbegeleiding, ... Hierbij gaat aandacht naar de specifieke noden van de kwetsbare groepen.

Het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) wordt bij prioriteit geïmplementeerd voor werknemers die getroffen worden door een herstructurering en voor ongekwalificeerde uitstroom. Vanaf 2011 starten de pilootprojecten op.

- Het systeem van **de opleidingscheques** wordt gedifferentieerd. Hierbij zal uitgegaan worden van de krijtlijnen voor hervorming opgenomen in het SERV-advies inzake stimuli opleiding voor werknemers en stimuli opleiding in ondernemingen. Deze principes hebben onder meer (maar niet exclusief) betrekking op het differentiëren en verbreden inzake de doelgroep (bv. in functie van transitie naar de arbeidsmarkt van kwetsbare groepen) en op het bevorderen van de arbeidsmarktgerichtheid en op het responsabiliseren van werkgever, werknemer en overheid vanuit de tripplewingedachte. De mogelijkheid van financiering vanuit andere beleidsdomeinen (dan werk) voor de niet-arbeidsmarktgerichte opleidingen worden onderzocht..
- De overheid zal in overleg met de sociale partners het stelsel van de opleidingscheques positief differentiëren voor mensen in armoede, laaggeschoolden en 50+ers, wat betekent dat het maximumbedrag voor deze groepen wordt opgetrokken voor het volgen van opleidingen die arbeidsmarktgericht zijn.
- Het **Europees sociaal fonds** is een belangrijke actor in het competentiebeleid. Sociale partners hebben in het SERV-advies (van 14 oktober 2009) inzake stimuli opleiding voor werknemers en stimuli opleiding in ondernemingen aangegeven dat het ESF momenteel te vaak wordt ingeschakeld voor de financiering van het reguliere beleid. ESF moet complementair zijn aan het reguliere beleid. Doelstelling is dit in de komende jaren te realiseren voor meerdere arbeidsmarktinstrumenten. De complementariteit geldt op de korte termijn in het bijzonder voor de versterking van het opleidings- en begeleidingsaanbod voor werkzoekenden en werknemers in het kader van dit werkgelegenheidsplan, competentieversterking bij tijdelijke werklozen en voor de implementatie van het POP bij de sectoren. Tevens moet een minder omslachtige aanvraagprocedure voor ESF-projecten op punt worden gesteld.

6. LOOPBAANBELEID

- De universele basisdienstverlening die nu in een aantal regio's wordt aangeboden door de lokale werkwinkels wordt in het kader van het werkgelegenheidsplan, en in overleg met de betrokken actoren, gefaseerd geïmplementeerd in heel Vlaanderen. In dit kader zullen de vakorganisaties hun rol verder opnemen m.b.t. de **loopbaandienstverlening**, waarvoor de nodige middelen moeten worden voorzien.

- Ten einde van loopbaanbegeleiding een **proactief en preventief** arbeidsmarktbeleidsinstrument te maken wordt:
 - er een realistisch groeipad voorzien. De groep van potentiële gerechtigden wordt uitgebreid door de duurtijd van de IBO mee te tellen voor de anciënniteitsvoorwaarde van één jaar, de anciënniteitsvoorwaarde wordt versoepeld voor interim-werknemers en de werknemers in tijdelijke werkloosheid worden opgenomen als kansengroep.
 - het gebruik van opleidingscheques voor het volgen van loopbaanbegeleiding gepromoot.
 - de onderparticipatie van de kansengroepen gereduceerd.

- Het oproepen van bedrijven en sectoren om, met ondersteuning vanuit het ESF, een **mentorshipprogramma** op te stellen dat oudere werknemers in staat stelt een opleiding/coachingsrol op te nemen binnen het bedrijf of binnen de sector. In dit kader worden sectoren opgeroepen tot het uitwisselen van goede praktijken.

- Via aanbod van tools en via sectorale uitwisseling zal gewerkt worden aan integratie van het **loopbaandenken in het HR-beleid** van de ondernemingen.

- Er wordt nagegaan hoe een **verbreding** van het aanbod en de aanbieders loopbaanbegeleiding vorm kan gegeven worden.

Krachtlijnen voor het Investeringsplan

1. Situering

Het investeringsplan moet volgens de sociale partners en de Vlaamse Regering inspelen op de huidige economische crisis en moet structurele maatregelen nemen om de economie voor te bereiden op de toekomst. De vernieuwing, vergroening en verwitting van de Vlaamse economie zijn hierbij belangrijke bakens. Die transitie naar een vernieuwende economie vergt een geïntegreerde benadering van het werkgelegenheids- en investeringsbeleid. Het werkgelegenheidsplan en de krachtlijnen voor het investeringsplan moeten zich inschrijven in deze betrachting door de linken tussen het werkgelegenheids- en investeringsluik centraal te stellen.

De sociale partners en de Vlaamse Regering formuleren hieronder de uitgangspunten en krachtlijnen voor een globaal Vlaams investeringsplan 2010-2014. Dit plan heeft betrekking op initiatieven ter bevordering van de private investeringen en op initiatieven in het kader van de publieke investeringen. Wat dit laatste betreft, gelden de prioriteiten opgenomen in het Vlaams regeerakkoord als kader. Er worden een aantal concrete actiepunten naar voren geschoven, zowel voor de korte termijn aanpak van de crisis als voor de middellange termijntransitie naar een vernieuwende, competitieve en kennisintensieve economie met het oog op duurzame economische groei, werkgelegenheid en welvaart.

2. Uitgangspunten voor het investeringsplan

Voorgestelde scope

- Het investeringsplan heeft betrekking op de volledige periode 2010-2014 met de mogelijkheid van tussentijdse actualisering en bijsturing.
- In de beoogde transitie naar een toekomstgerichte economie hebben zowel publieke investeringen als initiatieven ter bevordering van private investeringen een plaats in het investeringsplan.

- In deze crisistijd is het duidelijk dat er hoe dan ook geen ruimte is voor lastenverhoging voor de bedrijven, noch voor de burgers, ook niet op het lokale niveau.
- Het investeringsplan bevat maatregelen met effecten op korte termijn en op lange termijn. De 'economische' krachtlijnen uit het Vlaamse relanceplan 'Herstel het vertrouwen' worden geïntegreerd in het investeringsplan
- De maatregelen uit het investeringsplan worden door de Vlaamse Regering permanent gemonitord (vgl. met competentie-agenda, regeerakkoord, relanceplan etc.) en de evolutie en stand van zaken worden regelmatig met de sociale partners besproken op VESOC.

Voorgestelde strategische doelstellingen

- De overheidsmiddelen voor investeringen op niveau houden en indien mogelijk uitbreiden. Zoals in het Vlaams regeerakkoord vastgelegd, realiseert de Vlaamse Regering een duurzaam investeringsplan van publieke investeringen met prioriteit voor hernieuwbare energievoorzieningen, innovatieve economie, mobiliteitsinfrastructuur, schoolgebouwen, zorginfrastructuur en toeristische verblijfsinfrastructuur.
- Het 'rendement' van die investeringen vergroten ('value for money'), in termen van zowel:
 - *tijd* (versnelling van de impact en realisaties op het terrein);
 - *sociaal-economische return* (win-win-win situaties);
 - *maatschappelijke meerwaarde* (afgestemd op maatschappelijke behoeften nu en in de toekomst).
- Nieuwe, concrete beleidsmaatregelen treffen om investeringen in de Vlaamse economie aan te moedigen, zowel gericht op bijsturing van het bestaande beleidsinstrumentarium (bv. investeringssteun) als op creatieve nieuwe ideeën om de transformatie naar een toekomstgerichte economie mogelijk te maken. De investeringen zijn ook gericht op het verbeteren van de competitieve positie van de economie in een sterk exportgerichte omgeving. Dit vereist in belangrijke mate focus en het stellen van prioriteiten.

Voorgestelde actieterreinen waarop het investeringsplan is gericht

- *Fysieke infrastructuur* (met inbegrip van de aanpak van de oorzaken van vertragingen in de uitvoering van voorbije investeringsplannen en investeringen), waarbij fysieke infrastructuur ruimer is dan traditionele publieke investeringen in de transport-, water- of bouwsector (bv. publieke utiliteitswerken, havens en luchthavens), maar ook minder traditionele investeringen

in die sectoren en in andere sectoren omvat (bv. logistieke technologie, ICT, energie, duurzaam economisch ruimtegebruik, bevorderen van subregionale investeringen...).

- *Industrieel beleid, economische vernieuwing en innovatiebeleid* via speerpuntclusters, een vernieuwd transformatiebeleid voor bestaande sectoren, en horizontale maatregelen ter ondersteuning van het innovatie- en investeringsklimaat (ondermeer op het vlak van steunverlening, onderwijs en vorming, onderzoek en ontwikkeling, energie, financiering, regulering en administratieve lasten).
- Stimulering van *ondernemerschap*. Het gaat hierbij zowel om startend ondernemerschap als om de continuïteit, de (internationale) doorgroei en de overname van bestaande ondernemingen. Vanuit de duurzaamheidsvereiste vormen de principes van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen hierbij een belangrijk gegeven.
- *Vergroening* zowel algemeen gericht op efficiëntieverbetering (ondermeer op het vlak van energie), als geïntegreerd in andere actieterreinen (ondermeer bij investeringen in transport- of gebouweninfrastructuur)
- *Verwitting* van de economie betreft zowel versterking van investeringen, als van ondersteuning van innovatie en organisatie van de sector van de welzijns- en gezondheidszorg
- Groeipad *sociale economie* : de transitie en vernieuwing waarin de economie in het algemeen zich bevindt heeft ook zijn effecten op de sociale economie. Er zullen inspanningen nodig zijn om de sociale economie mee te laten evolueren om ze een volwaardige plaats te geven in de vernieuwende economie. Daarom zullen de sociale partners met de sectoren van de sociale economie onderzoeken waar er lacunes in de ondersteuning zijn en hoe deze moeten aangepakt worden.

De beschrijving van de actieterreinen van het Investeringsplan maakt de noodzaak aan dwarsverbanden met het werkgelegenheidsluik manifest duidelijk. Het beschikken over werknemers met de juiste competenties is immers een noodzakelijke voorwaarde voor de realisatie van de doelstellingen op deze terreinen. Dit vereist een accurate competentieprognose en een proactief en doordacht onderwijs- en arbeidsmarktbeleid dat hier op inspeelt.

3. Voorgestelde krachtlijnen van het investeringsplan

1. **De korte termijnvraag stimuleren binnen lange termijndoelstellingen van duurzame groei en werkgelegenheid;**

Er zijn effectieve investeringsstimulansen nodig die op **korte termijn** een positieve impact hebben in het licht van de financieel-economische crisis. Er zijn hiervoor al investeringen in uitvoering (cf. herstelplan). In het investeringsplan moet worden nagegaan wat er nog extra kan gebeuren, en welke initiatieven moeten worden verlengd of versterkt.

2. **Investeringen in strategische domeinen bevorderen om beter gewapend te zijn voor toekomstige uitdagingen;**

Het investeringsplan moet investeringen in strategische domeinen en strategische niches stimuleren, ondersteunen en versnellen om beter gewapend te zijn voor toekomstige maatschappelijke en economische uitdagingen. In het investeringsplan moeten die **strategische domeinen en strategische niches** aangeduid worden, en moeten de concrete acties opgesomd worden die daartoe zullen worden genomen in de periode 2010-2014. Om versnippering te vermijden moet het aantal te implementeren zwaartepunten (speerpunten of grote projecten) beperkt gehouden worden. Uitgangspunt voor de speerpunten is de gecombineerde aanpak van maatschappelijke en economische uitdagingen om win-win-win situaties (economische, sociale en ecologische winst) te realiseren.

3. **Het innovatie- en investeringsklimaat en het ondernemerschap ondersteunen als motors voor groei en welvaart;**

Het investeringsplan moet tevens maatregelen bevatten voor de bevordering van het **investeringsklimaat, innovatie en ondernemerschap**. Daarom is er parallel met het investeringsplan een agenda voor 2010-2014 nodig met maatregelen om het investeringsklimaat te verbeteren, waaronder actieprogramma's voor het vereenvoudigen van regels en formaliteiten en het versnellen van procedures voor investeringen, het subregionaal aanbodbeleid van economische ruimte, de afbouw van drempels voor ondernemerschap enz.

4. Specifieke aandachtspunten en klemtonen van de sociale partners en de regering

4.1. Stimulansen voor investeringen met effecten op korte termijn

Met het oog op effecten op korte termijn zijn volgende stimulansen mogelijk:

1. Stimuleren van de **vraagzijde van de economie**, met het oog op resultaten in termen van investeringen en werkgelegenheid in Vlaanderen. Gerichte (subsiëerings)maatregelen gefocust op particuliere huishoudens kunnen bijdragen tot het realiseren van investeringen overeenkomstig de gestelde doelstellingen.
2. **Investeringen door de overheid**, gekaderd in transitie naar een vernieuwende economie, met een onmiddellijk effect op de privé-economie. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van drie kanalen:
 - (1) rechtstreekse kapitaalinvesteringen in een Vlaams Energiebedrijf en ter ondersteuning van de economie, bv. Via innovatieve groeibedrijven, waar een multiplicatoreffect te realiseren is;
 - (2) Publiek-private samenwerking waar dat een meerwaarde oplevert;
 - (3) rechtstreekse aanvullende overheidsinvesteringen met een directe weerslag op de begroting.

Om de nodige middelen te verzamelen zal de Vlaamse overheid dat kapitaal zelf lenen op de markt. De Vlaamse regering zal bij die uitgiften ook aandacht besteden aan het mogelijk aanbieden van die produkten aan gezinnen.

3. Verbeteren van de **kapitaalstructuur** (inbreng kapitaal) van en/of de **kredietverlening** aan ondernemingen. De meeste lopende initiatieven situeren zich in dit domein: waarborgregeling, versterking eigen vermogen (PMV-Mezzanine en herschikkingen binnen PMV-instrumentarium), risicokapitaal, ARKImedes, verruiming van de win-winstlening, herschikkingen binnen het PMV-instrumentarium, Participatiefonds, XL-Fonds, Sociaal investeringsfonds...
4. Directe (financieel) of indirecte (fiscaliteit...) overheidssteun aan **investeringen** door privébedrijven. Het betreft onder meer een efficiëntere benutting van investeringsbudgetten

(heraanwending onbelaste encours, monitoring uitvoeringsritme van de investeringen...) en het niet verhogen van de bedrijfslasten in 2010.

5. Om de consumptie en investeringen te vrijwaren is er in 2010 geen ruimte voor lastenverhoging voor de burgers.

Concrete voorstellen :

- **De toegankelijkheid tot en de benutting van doelgerichte vraagstimulansen** worden geoptimaliseerd (bvb. de renovatie- en isolatiepremies).
- **Valorisatie van de streekpacten door bevorderen van subregionale investeringen en de mobilisatie van EFRO-fondsen.** Vanuit het gegeven dat het streekbeleid ook het Vlaamse niveau aanbelangt en de sociaal-economische ontwikkeling van Vlaanderen mee invult, is een sterker engagement vereist van alle betrokken bestuurlijke niveaus, in het bijzonder de Vlaamse overheid, zowel ten aanzien van 'top down' gerichte streekacties als de 'bottom up' aangebrachte streekprojecten, die beide passen in het streekpact. Zowel in het kader van het anticrisisbeleid als van de transitie naar een toekomstgerichte economie kunnen de subregionale actoren een concrete rol spelen in hun regio op het vlak van het stimuleren van ondernemerschap, het creëren van werkgelegenheid of het definiëren van cruciale projecten. Daartoe wordt de RESOC's de opdracht gegeven om op te lijsten welke investeringsprojecten uit hun streekpacten snel van start zouden kunnen gaan en een hefboom vormen voor subregionale tewerkstelling. De EFRO-middelen kunnen worden gemobiliseerd voor investeringen in gekozen strategische domeinen van de innovatieve economie, met bijzondere aandacht voor sectoren.
- **Permanente opvolging van kredietverlening** aan ondernemingen en vinger aan de pols van overheidsinstrumenten. Het departement EWI heeft de opdracht deze monitoring uit te voeren en zal in het voorjaar 2010 een rapport neerleggen.

4.2. Strategische actieterreinen en strategische niches

Bij de verdere uitwerking van het investeringsplan worden een reeks **speerpunten** geselecteerd waarvoor middelen worden ingezet om de noodzakelijke kritische massa te verzekeren.

Uitgangspunt voor de speerpunten is de gecombineerde aanpak van maatschappelijke en economische uitdagingen om **win-win-win situaties** (economische, sociale en ecologische winst te realiseren. Een breed maatschappelijk draagvlak, een lange termijnperspectief, denken in samenhang (systeemdenken) en samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen met alle partners en stakeholders, over disciplines en sectoren heen zijn hierbij essentieel (cf. SERV-aanbeveling "Naar een strategisch innovatiebeleid in Vlaanderen").

Er wordt een systeem ontwikkeld binnen een horizontaal, geïntegreerd beleid om 'grote projecten' voor maatschappelijke en sociaal-economische vernieuwing in die speerpunt domeinen tot stand te brengen. Om versnippering te vermijden, wordt het aantal te implementeren zwaartepunten (speerpunten of grote projecten) beperkt gehouden.

Daarbij moet worden voortgebouwd op bestaande oefeningen (bv. VRWB-clusters) en uitgetekende wegen (Pact 2020), moet alle knowhow (technologische, sociaal-maatschappelijke, en sectorale expertise) waar ook aanwezig (publieke kennisinstellingen als VITO, agentschappen als IWT, streekpacten, PMV...) worden gebundeld, en moet een breed perspectief worden gehanteerd met aandacht voor ondermeer het inschatten van competenties van de toekomst en het werk maken van sociale innovaties. Innovatie-regiegroepen in het kader van de VRWB-speerpuntclusters zullen bijdragen aan het verder uitwerken van deze actieterreinen.

In de loop van 2010 moet dit leiden tot een visie en kader dat mee kan verfijnd worden door o.m. een Staten-Generaal Industrie. Dergelijke Staten-Generaal kan als model en katalysator fungeren voor rondetafels in andere grote sectoren, zoals de dienstensector en de social profit maar ook voor nieuwe industriële niches.

Na opmaak van een duidelijke business case – in samenwerking met het betrokken bedrijfsleven, sociale partners en wetenschappelijke wereld – worden substantiële bijkomende middelen voorzien om een bundeling van expertise mogelijk te maken.

De bijkomende middelen voor O&O worden bij voorrang geïnvesteerd in deze innovatiespeerpunten. Om van volwaardige speerpunten te kunnen spreken, moeten de projecten in eerste instantie een grote economische en maatschappelijke toegevoegde waarde hebben, internationaal toonaangevend zijn, toekomstige competitiviteit in zich dragen en een belangrijke

infrastructurele component bevatten. Hierbinnen moet voldoende aandacht zijn voor participatie aan deze programma's door KMO's.

Concrete voorstellen :

- Er wordt in 2010 een Staten-Generaal Industrie georganiseerd, die het kader vormt voor een brede maatschappelijke rondetafelconferentie over het toekomstig industrieel beleid in Vlaanderen. Deze Staten-Generaal dient, voortbouwend op reeds ontwikkelde toekomstvisies, toekomstprojecties en knowhow, een verfijnde strategische toekomstvisie uit te tekenen voor de industrie in Vlaanderen en te overleggen over een integrale aanpak van de Vlaamse secundaire sector in samenspraak met de betrokken sectoren. Een visionair industrieel kader veronderstelt overleg zowel over de maximale vrijwaring van bestaande industriële activiteiten, de toekomstgerichte transformatie en werkgelegenheid via een toekomstgerichte transformatie en via de concrete identificatie van nieuwe industriële niches en speerpunten die op termijn tot duurzame werkgelegenheid leiden. De resultaten van deze Staten-Generaal dienen vervolgens omgezet in concrete actieplannen. Ook de randvoorwaarden voor een succesvol toekomstig industrieel beleid moeten voorwerp van overleg in VESOC zijn : ruimtelijk beleid, vergunningenbeleid, sociale innovaties, het generieke flankerende beleid,...
- Voor de Vlaamse regering en de sociale partners lijkt het evident op volgende actieterreinen strategische acties te ondernemen:
 - slim elektriciteitsnetwerk
 - toekomstgericht bouwen
 - aangepaste zorginfrastructuur en innovatietoepassingen
 - toekomstgericht ecologie-infrastructuur (water- en bodem en adaptatie-sector)
 - slimme logistiek/mobiliteitsinfrastructuur

Innovatie-regiegroepen in het kader van de VRWB-speerpuntclusters zullen bijdragen aan het verder uitwerken van deze strategische domeinen.

4.3. Ondersteuning van het investeringsklimaat

Onderdeel van het investeringsplan is een traject 2010-2014 voor maatregelen die het investeringsklimaat verbeteren. Terzake zijn er in het regeerakkoord en het Pact 2020 volgende aanknopingspunten:

Innovatiebeleid en economisch ondersteuningsbeleid. Elementen hierbij zijn : O&O middelen (via GIMV, PMV, LRM, VITO, fonds voor groene investeringen, fonds ter bevordering van de sociale economie); toegang tot communautaire en andere programma's en fondsen (en de resultaten ervan) vergemakkelijken; ontwikkeling kennisinfrastructuur: investeringsprogramma voor de hele kennisketen, van onderwijs over onderzoek en ontwikkeling tot innovatie en ondernemerschap; open innovatie en koppeling van het bedrijfsleven met de kennis- en onderzoeksinfrastructuur; adequaat steunbaar innovatietraject, vorming van netwerken en internationalisering, experimenten en proefprojecten aanmoedigen; innovatieve aanbestedingen; fiscale maatregelen; administratieve vereenvoudiging; governance-maatregelen zoals samenhang van het innovatiebeleid versterken, periodieke vaststelling van doelstellingen en indicatoren, controle, evaluatie en peer review van programma's ter bevordering van innovatie en van de organen die deze uitvoeren, een voor innovatie gunstig regelgevingskader...

Concrete voorstellen :

- Evaluatie van de bestaande Vlaams instrumenten voor **investeringssteun** naar efficiëntie en effectiviteit in het creëren van ondernemerschap, groei en werkgelegenheid. Nagaan welke elementen uit de bestaande evaluaties van het innovatieinstrumentarium moeten worden uitgevoerd (cf. bv. rapport Soete). De huidige wedstrijdformule in de ecologiepremie wordt in 2010 verlaten voor een stelsel dat meer rechtszekerheid biedt en vraag en (subsidie)aanbod met elkaar in evenwicht brengt. Ook het nieuwe systeem moet werken met duidelijke toekenningscriteria, sturend naar de meest performante technologieën en een gesloten enveloppe (in het perspectief van een meerjarenbegroting) en een minimum aan administratieve lasten.
- **Energiebesparing en hernieuwbare energie:** oprichting van een Vlaams energiebedrijf waarbij de Vlaamse overheid strategische participaties neemt. Oprichting energiedienstenbedrijf, Fonds voor Groene Investerings (PMV). Optimaliseren van het regelgevend kader voor REG-investeringen en investeringen in hernieuwbare energie.

Ondernemerschap. Elementen hierbij zijn : afbouw drempels voor ondernemerschap en voor de oprichting en groei van innoverende ondernemingen (administratief, financieel, cultureel...); gunstig klimaat scheppen dat de oprichting en ontwikkeling van startende ondernemingen bevordert, bevordering van creativiteit en ondernemerschap in het onderwijs. Dit alles met respect voor de krijtlijnen van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Een sterk preventief bedrijfsbeleid. Het Agentschap Ondernemen voert zijn taken zoals afgesproken binnen het VESOC-akkoord naar behoren uit. De Vlaamse regering gaat het engagement aan om de ambtshalve screening door het Agentschap op het terrein mogelijk te maken, conform de geest van het VESOC-akkoord.

Concreet voorstel :

- De Vlaamse Regering ontwikkelt in 2010 een gebruiksvriendelijke maatregel die tegemoet komt aan de kosten voor advies voor pre-starters. Dit kan eventueel via een verruiming van de **KMO-portefeuille**.

Performant omgevingsbeleid. Elementen hierbij zijn : unieke en aantrekkelijke vestigingsregio voor ondernemers, innovatieve investeringen en internationale ondernemingsprojecten; hoogstaand subregionaal aanbodbeleid van economische ruimte, aangepast locatiebeleid, inspanningen lange termijnvraag bedrijventerreinen (economisch activeringsbeleid en ijzeren voorraad); duurzame, creatieve steden, aantrekkelijke stedelijke kernen, ...

Concrete voorstellen :

- Kader creëren voor activerend grondbeleid vanuit de overheid (zowel Vlaams, provinciaal als gemeentelijk). Een opportuniteit is het aangekondigde **kaderdecreet ruimtelijke economie**
- Bijkomend stimuleren van **Duurzaam Economisch Ruimtegebruik** door een betere focus in het subsidiebesluit bedrijventerreinen.
- **Duurzamer beheer van bedrijfsterreinen**, zodat er op lange termijn ook minder in de herontwikkeling van brownfields moet worden geïnvesteerd (rekening houdende ook met verweving met woonfunctie, ontsluiting, mogelijkheden op het vlak van energie-rationalisatie en gebruik van duurzame energie, duurzamer ruimtegebruik, ...). Op korte termijn moet de Vlaamse overheid extra inspanningen doen voor de sanering van de bestaande brownfields zodat ze verder ontwikkeld kunnen worden tot moderne, volwaardige bedrijventerreinen.
- Verlaten **militaire terreinen en gebouwen** bruikbaar maken voor bedrijfsactiviteiten door snelle herbestemming en vlotte ondersteuning.
- Een **versnelde uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** leidt tot bijkomende opportuniteiten op het vlak van bedrijfshuisvesting.
- **Versnelde ambtshalve bodemsanering bij zogenaamde 'onschuldige eigenaars'**. Dit zijn eigenaars die in het verleden een vrijstelling van saneringsplicht hebben bekomen en soms al jaren wachten om 'ambtshalve sanering' uit te voeren.
- Om in te spelen op het tekort aan beschikbare bedrijfsruimte worden bedrijventerreinen en/of bedrijfsgebouwen die hun activiteiten (moeten) stopzetten, en/of (moeten) gerenoveerd worden na herinrichting maximaal opnieuw bestemd als bedrijventerrein en/of gebouw dat uitsluitend voor bedrijfsactiviteiten kan gebruikt worden.

Arbeidsmarkt en onderwijs. Elementen hierbij zijn : voldoende en geschikte werknemers en meer en beter opgeleide mensen - kwalificatie- en competentiebeleid; Programma's voor onderwijs en opleiding; een samenleving die openstaat voor innovatie, creativiteit en ondernemerschap. De arbeidsmarkt en het onderwijs dienen de transitie van Vlaanderen naar een nieuwe economie mee te ondersteunen. Het beleid dient hierop proactief in te spelen.

Concrete voorstellen : zie elementen van het Werkgelegenheidsplan

Regulering en marktordening in nutssectoren en goede werking goederen- en dienstenmarkten. Elementen hierbij zijn : goede werking goederen- en dienstenmarkten; juiste prikkels voor netbeheerders voor netwerkontwikkeling en –beheer; regulering en marktordening om infrastructuur optimaal te benutten; versterking onafhankelijke regulatoren (elektriciteit, gas, water, transport...) die toezien op de marktwerking en de prijsvorming, de mededinging bevorderen, de toegang tot netwerken en netwerkinfrastructuur reguleren en publieke belangen bewaken, ...

Concrete voorstellen :

- Voor grootverbruikers moet gestreefd worden naar een “eengemaakte waterfactuur”. Dit impliceert ondermeer :

- de integratie van verschillende componenten op één factuur met duidelijke vermelding hoeveel voor elke component aangerekend wordt ;
- eenzelfde aanrekening voor afvalwater afkomstig van drinkwater en van een eigen waterwinning ;
- de opname van de restheffing in de bovengemeentelijke saneringsbijdrage ;
- alleen aanrekening van het effectief geloosde afvalwater ;
- de uitwerking van richtlijnen met het oog op een uniform systeem voor gemeentelijke saneringsbijdragen – en vergoedingen, waaronder het principe van een maximumbijdrage.

- Met het oog op kostenefficiëntie en een transparante kostendoorrekening moet werk gemaakt worden van een **benchmarking** inzake het transport en de zuivering van afvalwater.

Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en betere regelgeving en procedures (op alle niveaus). Elementen hierbij zijn : verbetering kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en ondernemingen (accountmanagers, uniek loket, e-government...); verbetering van de kwaliteit van regelgeving en beleidsbeslissingen (een ambitieus programma voor betere regelgeving dat bureaucratische belemmeringen, administratieve lasten en onnodig zware nalevingskosten van regelgeving vermijdt en wegneemt; RIA beter, proportioneel en selectiever toepassen; consultaties uitbouwen en vroeger in beleidsprocessen plaatsen...); gerichte evaluatie van bestaand beleid en regelgeving met het oog op versterking van de effectiviteit en efficiëntie; ontwikkeling van een outputgerichte indicatoren, vastleggen van realistische en gedifferentieerde doelstellingen en opmaak van operationele programma's en projecten voor de te bekomen efficiëntiewinsten en beleidsresultaten...

Concrete voorstellen :

- Optimalisatie van het **groenestroom- en WKK-ondersteuningsmechanisme**. Een grondige evaluatie naar de efficiëntie is nodig. Daarbij moet onderzocht worden welk Vlaams ondersteuningsmechanisme binnen het Europees kader maximale zekerheid kan geven aan investeerders in hernieuwbare energie en tegelijkertijd de maatschappelijke kost tot een minimum kan beperken.
- Drastische vermindering van de **administratieve lasten** voor alle doelgroepen met 25% tegen 2012. De prioritair te reduceren lasten moeten worden bepaald op basis van de reeds uitgevoerde nulmetingen enerzijds en van een bevraging van de doelgroepen naar de meest gevoelde knelpunten anderzijds, en worden vastgelegd in jaarlijkse actieplannen per beleidsdomein, inclusief een beleidsdomeinoverschrijdend actieplan. Een begeleidingsgroep waarin ook sociale partners zijn opgenomen moet tien van de meest door ondernemers genoemde administratieve lasten oplijsten en worden betrokken bij de prioritaire aanpak daarvan. De opvolging gebeurt via een representatief ondernemingspanel.
- **Verlaging van de duurtijd van administratieve procedures**. De sociale partners onderschrijven de ambitie van het regeerakkoord om te zoeken naar mogelijkheden om in het bijzonder voor investeringsprojecten de procedures voor het verkrijgen van vergunningen sneller af te ronden.
- De aandacht in de RIA's voor het **meten en beperken van administratieve lasten van nieuwe regelgeving** moet verzekerd worden. Via 'slimme regelgeving' moeten tegelijk de onnodig hoge nalevingskosten van nieuwe regelgeving vermeden worden en de effectiviteit (baten) ervan versterkt.

- Verhogen van de rechtszekerheid voor bedrijfsactiviteiten vlakbij een **Vogel- of Habitatrichtlijngebied**. Voor bedrijfsactiviteiten vlakbij een Vogel- of Habitatrichtlijngebied is er een "passende beoordeling" vereist als die een invloed kunnen hebben op de diersoorten en/of habitats in dat gebied. De sociale partners onderschrijven het voornemen in het regeerakkoord om te werken aan een realistische en meer rechtszekere invulling van de passende beoordeling.

Lijst van afkortingen

BBB : Beter Bestuurlijk Beleid
CA : Competentieagenda
EFRO : Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ESF : Europees Sociaal Fonds
EWI : Departement Economie, Wetenschappen en Innovatie
GIMV : Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen nv
HBO : Hoger Beroepsonderwijs
IBO: Individuele Beroepsopleiding
ICT : Informatie- en Communicatie Technologie
IWT: Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
KMO : Kleine en Middelgrote Onderneming
LRM : Limburgse Reconversie Maatschappij
MMPP : werkzoekenden met medische, mentale, psychische en psychiatrische problemen
MVO : Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NAR : Nationale Arbeidsraad
NT2 : Nederlands Tweede Taal
O&O : Onderzoek en Ontwikkeling
PMV : Participatie Maatschappij Vlaanderen
POP : Persoonlijk Ontwikkelingsplan
REG : Rationeel Energieverbruik
RESOC : Regionaal Economisch en Sociaal Overlegcomité
RIA : Reguleringsimpactanalyse
RSV : Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
SenSe : Secundair na Secundair
SERV : Sociaal-economische Raad van Vlaanderen
VDAB : Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC : Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité
VIONA : Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwork Arbeidsmarktrapportering
VITO : Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VOP : Vlaamse Ondersteuningspremie
VRWB : Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid
WIP : Werkgelegenheids- en Investeringsplan
WKK : Warmtekrachtkoppeling